

WISTA
Finland

21.11.2022

Merenkulkualan ammattinimikkeet sukupuolineutraaleiksi

Kieli ohjaa, miten koemme ja havainnoimme maailmaa. Sukupuoleen viittaavat ammattinimikkeet viestivät siitä, mikä työ kenellekin kuuluu. Ei ole tarkoituksenmukaista, että kieleemme ylläpitää käsityksiä, joiden mukaan jotkut ammatit ovat tarkoitettuja vain tietyille sukupuolelle. Sukupuolittuneet ammattinimikkeet kuitenkin tekevät näin, vaikka emme itse sitä tiedostaisikaan. Näin rakennetaan lasikattoja.

Sukupuoleen viittaavista tehtävänimikkeistä suurin osa on maskuliinisia eli yleensä *mies*-loppuisia. Feminiiniset nimikkeet päättyvät usein *emäntä*-sanaan. Emäntien tehtävät liittyvät usein palvelemiseen. Miehet toimivat emäntinä ani harvoin, kun taas maskuliinisten nimikkeiden käyttö ulottuu naiseen useinkin. Naisten toimiminen esimerkiksi *perämiehenä* ei ole uusi juttu, mutta ammattinimikkeen sukupuoleen viittaava merkitys ei siitä muutu miksiäkään.

Lasta sukupuolittuneet ammattinimikkeet voivat hämmäntää. Vähitellen lapsena opitut asenteet iskostuvat osaksi arkea, muokkaavat maailmankuvaa ja päätyvät ohjaamaan ammatinvalintaa. Esimerkiksi voiko pieni tyttö ymmärtää, että hänestä voi kyllä halutessaan tulla isona *merimies*? Nuorten pitää saada muodostaa käsityksensä ammattialoista ilman ennalta asetettuja sukupuolijakoja ja hakeutua itseään oikeasti kiinnostavalle alalle sukupuolesta riippumatta.

Yleinen väärinkäsitys sukupuolineutraaleista ammattinimikkeistä on, että enää ei saisi olla sukupuolia, mutta itseasiassa niiden idea on ennemminkin päinvastainen; muita kuin miehiä ei tarvitse kutsua miehiksi ja muita kuin naisia ei tarvitse kutsua naisiksi. Ammattinimikkeiden tulee sopia kaikille, jotka kyseistä työtä hakevat ja tekevät. Voi vaatia erityistä rohkeutta ja ylimääräistä ponnistelua mennä kohti maailmaa, joka vaikuttaa sulkevan ulos jo ennen kuin on edes päässyt lähelle.

Merenkulkualalla osa sukupuolittuneista ammattinimikkeistä (esim. *merimies*, *vahtimies*, *konemies*, *yliperämies*) esiintyy säädösteksteissä (esim. miehitysasetus 27.6.2018/508). Tämä rajoittaa sukupuolineutraalien muotojen käyttöönottoa ja käyttöä. Siksi on tärkeää, että viimeistään seuraavien lakimuutosten yhteydessä merenkulun ammattinimikkeet muutetaan sukupuolineutraaleiksi.

Wista Finland ry

Naisten kansainvälisen merenkulun ja kaupan järjestön Suomen yhdistys

Tässä vielä esimerkkejä ja ehdotuksia maskuliinisten ammattinimikkeiden sukupuolineutraaleiksi vastineiksi:

merimies	merenkävijä, merihenkilö, seilori
vahtimies	vahti, vahtihenkilö
kansimies	täkkäri, (kansi-) vahti, kansihenkilö
moottorimies	masinisti, (kone-) vahti, moottorihenkilö
pursimies	ylimatruusi, pursimestari, pursihenkilö
perämies	merenkulkija, perähenkilö
yliperämies	ylimerenkulkija, yliperähenkilö
miehistö	henkilöstö, merihenkilöstö, alushenkilöstö, alusväki